

Úttalan utak Ura

Panasz sír végig az Egyházon, s tölti be a földkerekség négy sarkát: *Annyi a zavar!* Igaz. A rend bomlóban van: sok a zavar. Úgy össze-zavarodtunk, mint az országutak nyílegyenes vonalához szokott ember, aki egyszerre az őserdőben találja magát. Nem tudjuk, melyik irányba tartunk: a csillagok nem sokat segítenek, ha a bozót eltorlaszolja utunkat. Sóhajtozunk és imádkozunk, hogy tisztuljon meg az út és Isten népe ismét nyugodtan masírozhassék rajta, boldog ameneket és allelujákat énekelve *egy* dob ritmusára.

De Isten Országában van ideje a rendnek és van ideje a zavarnak. A rend persze jó. Csakhogy jósága annyira lebilincsel, hogy kizártunk minden boldog kuszaságot, mint az istenséghez illetlent. Így aztán Isten egyszerűen és kizárólagosan a rend Ura lett.

A természetben észlelhető rendből következtettünk Isten létének szükségességére és kimagyaráztunk minden rendetlenséget, ami megronthatná a Teremtő tökéletes tervét. A századok folyamán egyöntetű liturgiát alkottunk és meg voltunk győződve róla, hogy Isten gyönyörködik jól rendezett szolgálatunkban. Megépítettük a kánonjog hatalmas tömbjét, amely a legtöbb kérdésünkre gondoskodott válaszról, és bizonytalanságainkat egy nagy rendszer világosságával és biztonságával csillapítottuk le. Pápák, püspökök, lekipásztorok és laikusok buzgón törekedtek erre a rendre. Minden homályos kérdésre megvolt a világos felelet; csak éppen meg kellett találnia valakinek. A keresztények nyugodtan vitorlázhattak az ég felé egy olyan csatornában, ahol színes bóják és fényjelek világosan kipontozták az utat.

Volt — nincs. Vége a rendnek; teljes a zűrzavar. Lehet, hogy vannak színes bóják a tengeren, de senkisem tudja, hogyan értelmezze őket. Lehet, hogy vannak fényjelek, de senkisem tud eligazodni rajtuk. Eltévedtünk a tengeren, hányak-vetnek a hullámok. Hol fog végződni mindez?

Először is hadd mondjuk el vigaszul: nem teljes a zűrzavar. Jó nagy, semmi kétség, de ezzel párhuzamosan megmaradnak alapvető bizonyosságaink. A legfőbb jelek itt vannak. Az Egyház nem veszítette el hitét; a Credó az egész földkerekségen éneklük. A keresztényeknek Urukba vetett hite kétségbevonhatatlanul megnyilvánul nyugodt alkalmazkodásban, hathatós imában, a szeretet tetteiben.

Aztán engedjük meg, hogy bőven akad rendetlenség és bizonytalanság. Következésképpen sok jó keresztény a nyugodtabb idők visszatérését kívánja és ezen dolgozik.

Csakugyan igaz: sok dologban jobb egyensúlyra van szükségünk a mostaninál. De bízom benne, hogy Isten nem hallgatja meg kérésüket

mindenestül. Ha szükségünk van rendre, szükségünk van kuszaságra is. Kereszténynek lenni annyit tesz, mint megépíteni *valamelyes* rendet és úttalanságban élni. Másutt és más módon kell keresni biztonságunkat, mint a múltban. Ám legyen a mi Istenünk a rend Istene; ugyanúgy, ugyanolyan joggal a kuszaságé is.

Nem Isten teremtette-e a dzsungelt? Az ember aprócska elméje minden fát mértani rendben ültetett volna el, a magasakat északon, az alacsonyakat délen. Meghatározott mintát követnek-e az égen a csillagok? Ha ember plántálta volna oda őket, a Nagymedve vonala nem lenne görbe, hanem egyenes.

A dzsungel és a csillagok olyan művészeiről beszélnek, aki szuverén szabadsággal formázta a mindenséget, s alakok, méretek és színek millióiban lelte gyönyörűségét. Mindenekfölött pedig hagyta, hogy teremtménye, az ember, akit szabadnak és értelmesnek teremtett, kínszen küzdje fel magát az öntudat és a tűz fölfedezése felé. A teremtésen célszerűség és zűrzavar hagyta rajta jegyét. Ott volt a káosz; de ott volt Isten Lelke is, aki szépséget és mozgást lehelt mindenbe.

Krisztus sem hagyott tanítványaira teológiai kézikönyvet. Mennyi küzdelmet megtakaríthatott volna Egyházának, ha akár csak a Szentháromság tanát kezdettől fogva világosabbá teszi! Nem tette. Vagy hét századon át zavar és félreértések zsákmányálta hagyta Egyházát, részben azért, mert az Evangélium nem adott meg szabatos fogalmakat. De Krisztus Lelke az Egyházzal volt mind e századokon át. És egyszerre csak józanul elfogadható világosságot szereztünk erről a nagy titokról.

Olyan törvénykönyvet sem nyújtott át tanítványainak Krisztus, amely tartalmazta volna az erényes élet minden parancsát és a halálos meg bocsánatos bűnök osztályozott listáját. Túlságosan költő és művész volt ahhoz, hogy ilyesmit csináljon.

De ugyanakkor részvétellel csordultig telt szívé ember is volt. Ismerte kinzó aggodalmainkat, tudta, hogy biztonságra van szükségünk. Gondoskodott megzavarodott népéről. Megadta nekik Lelkét, hogy velük legyen, segítsen nekik és vezesse őket. Nem adott nekik végső világosságot a teológiában, sem törvénykönyvet. Amit tanítványaira hagyott, ez volt: egyszerű szavainak meleg kincse és sok lehetőség arra, hogy zavarba jöjjenek. De elküldött egy szerető személyt, hogy viselje gondjukat.

A bizonytalanság és sötétség emberi és keresztény mivoltunkhoz tartozik. Bennük kell élnünk. Kérjük azért az Urat, ne vegye el ezeket tőlünk. Inkább könyörögjünk a bizalom kegyelméért, miközben az őserdőben járunk vagy a nyílt tengeren hajózunk.

Meg kell értenünk: Isten nem csupán tiszta értelem vagy szuverénül erős akarat. Költő is az Isten, aki szereti a szavak táncos ritmusát,

akkor is, ha egy kicsit összezavarodik tőle az értelmük. Zenész is, aki szereti a hangok játékát, akkor is, ha racionális értelmezésük mellbevágó vagy képtelenség. És festő, aki szívesen vet vászonra erős színeket és élvezi a hatást, jóllehet azok, akik megnézik a képet, talán azt gondolják, hogy fejetetején áll.

Ha a mi Istenünk éppen annyira, vagy még inkább a kuszaság Istene, mint a rendé, akkor egyszerűen nem lehet állandóan világos rendbe foglalt és előre meghatározható liturgiánk. Isten nem gyönyörködne benne. Nem lehet olyan Egyházunk, amely kész teológiai válaszokkal rendelkezni minden helyzetre. Olyan törvénykönyvünk sem lehet, amely változhatatlan érvényű rendet szögez le. A zarándok Egyház ne *egy* dob ritmusára masírozzék: sok zarándokcsoportban rója útját, mindegyik a maga nótáját fújva, mindannyian egy irányba tartva, egyetlen ének kicsit disszonáns harmóniájával: *Dicsérjétek az Urat, Amen, Alleluja!*

Nem a rendben bizakodunk, hanem a Lélekben, aki minden úttalan úton átvezeti Isten vándorait.